

ARNHEM

met een *scheve* blik

samengesteld door Ton van Eck & Femmy Fijten
met pentekeningen van Dick Caderius van Veen

INKIJKEXEMPLAAR

Nieuwe Druk

Inhoud

- 6 Vanwege
- 9 Scheve observaties – Ton van Eck
- 13 Wrange vruchten I - Femmy Fijten
- 27 Jozef, uilskuiken, nachtegaal! - Ton van Eck
- 35 Theepit, niets is voor altijd - Mathilde Lentjes
- 40 Net geen ode I en II - Jesse Laport
- 43 De verstilde tijd in café-bar l'Amérique - Marjolein Kats
- 49 Go South, Young Man! - Peter Boel
- 61 Krakkers, Slakkers en Klussende stadsvernieuwers in Sint Marten - Ton van Eck
- 70 Ode aan Arnhem - Jesse Laport
- 73 Once upon a time in Arnhem - Guy de Vries
- 85 Arnhemse gastvrijheid – Dagtaak
- 87 Wrange vruchten II - Femmy Fijten
- 95 Wie werkten mee
- 99 Verantwoording pentekeningen
- 101 Uitgeverij Nieuwe Druk

Scheve observaties

Ton van Eck

Arnhemmers herken je overal. Aan de mond. Waar de meeste Nederlanders hun mondhoeken redelijk symmetrisch naar beneden of naar boven hebben hangen dan wel opgetrokken, is de Arnhemse mond scheef. Meestal links omlaaghangend, bij een minderheid rechts.

Dat heeft overigens niks met politieke overtuiging of sociale afkomst te maken. Zowel in de Arnhemse volkswijken als 't Broek, Klarendal, Sint Marten of de Geitenkamp als in de wijken waar van oudsher het geld wat meer vloeiende als de Hoogkamp, Alteveer en Molenbeke vind je zowel linkszakkers als rechtszakkers.

Het verbindt de stad en haar bewoners. Het vereenvoudigt de typische Arnhemse tongval. Arnhem is de meest noordelijke stad van Nederland waar met een zachte 'g' wordt gesproken. Het maakt nogal wat uit voor de klank of de 'g' recht vooruit wordt uitgesproken of dat het een kleurklank meekrijgt door tijdens het uitspreken de mondhoek wat te laten zakken. Het laten zakken van één van de mondhoeken heeft als rechtstreeks gevolg dat de corresponderende neusvleugel meedaalt.

Dit verklaart de typische nasale klank van het Arnheems waar door 'door', 'deur' wordt, 'hoor', 'heur' en 'Arnhem', 'Ernum'. Een bij-effect van scheef praten is dat het iets intiems heeft.

Of zo u wilt: 'samenzweerderigs'. Samen schuin praten versterkt het ons-kent-ons-gevoel. Iets dat oud-Arnhemmers over de gehele wereld zullen herkennen.

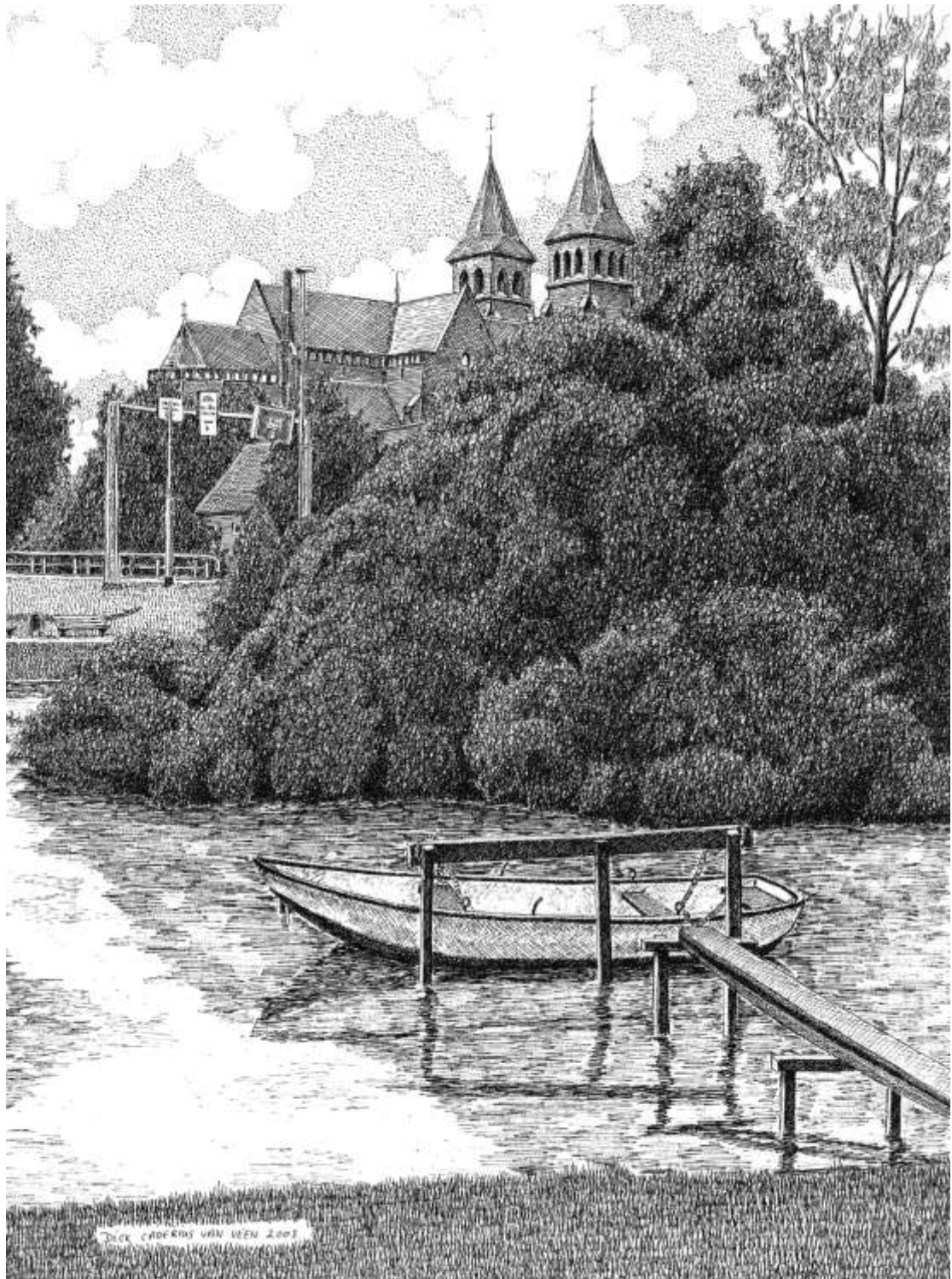
Het maakt het ook mogelijk om de woorden goed verstaanbaar uit te spreken voor de man of vrouw naast je, zonder de persoon aan te hoeven kijken.

Je blaast als het ware de woorden naar de zijkant.

Geheimen onthullen zich makkelijker en de meest persoonlijke gevoelens of gedachtes komen rechtstreeks bij de toehoorder terecht zonder dat de spreker zich ongemakkelijk hoeft te voelen.

Pentekening Grand Café Riche : Dick Caderius van Veen

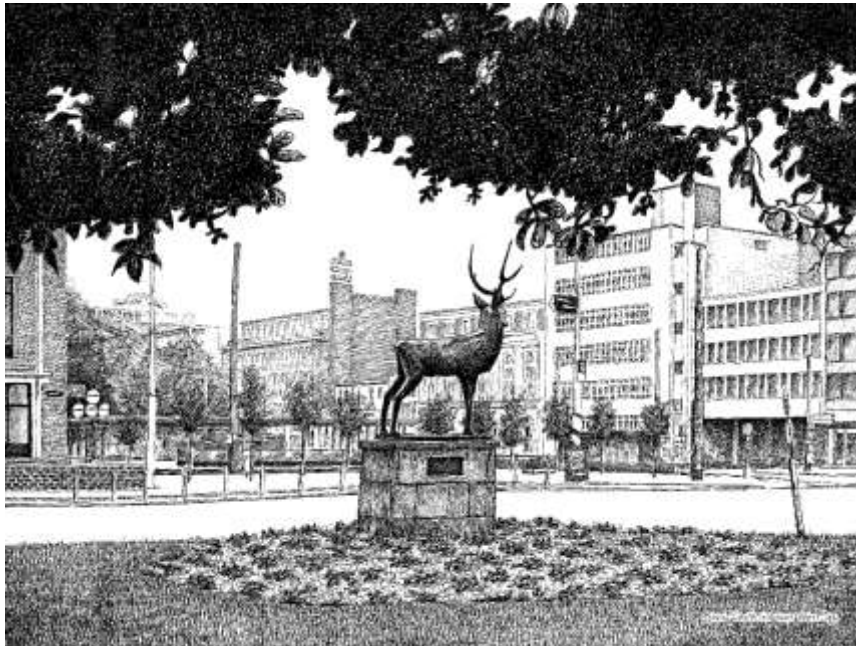
Pentekening Lauwersgracht : Dick Caderius van Veen

Net geen ode I

Jesse Laport

Dag Arnhem,
Met je auto's
en je dagen
onder grijze wolken
en oude bruggen tussen
net geen wolkenkrabbende torens en
net geen mooie auto's en
net geen beroemde mensen

Er wordt gedronken in
net geen geweldige cafés met
net geen speciale biertjes
en ze worden net te aangeschoten
en voeren dan een onafgemaakt gesprek
Met iemand die je net kent
of net niet

Pentekening Willemsplein - Hert : Dick Caderius van Veen

Jozef, uilskuiken, nachtegaal!

Ton van Eck

De eerste borsten die ik mocht aanraken waren van mijn tante. Sjaan heette ze. Tante Sjaan. Sjaan woonde in een smoezelige benedenwoning aan de Hommelseweg in de Arnhemse wijk Sint Marten. Ik was vier. Zij zestien.

Sjaan haalde mij eens in de week op van de crèche, de Leuke Linde, en nam me op warme dagen mee naar zwembad Klarenbeek. Dat was geen feest. Ik kon niet zwemmen en ik kon slecht tegen de zon. Sjaan begreep dat en wilde mij toch een fijne dag bezorgen. Het moet aan het eind van de zomer geweest zijn. Haar roomwitte borsten staken af tegen haar gebruinde huid. We stonden bij de kleedhokjes. Ik nog narillend van het koude water, zij vol in de puberteit. In Klarenbeek gebeurde in die tijd wel gekkere dingen en niemand keek op toen tante Sjaan het bovenstukje van haar bikini omlaag deed en mij uitnodigde haar boezem te voelen. Ik weet niet meer of ik het inderdaad gedaan heb, wel weet ik nog precies hoe haar borsten eruit zagen. Ze waren rond en vol en ze had kippenvel om de tepels. Tante Sjaan was geliefd onder de jongens en de heren, ik ging het liefst met mijn Opa wandelen.

Pentekening Badhuis Klarendal: Dick Caderius van Veen

Het zat zo: het huis waarin we woonden was te vol . Zowel de benedenwoning als de bovenwoning pulde uit. Er waren veel meer kinderen dan kamers. Er was ook meer aanloop dan de woning aankon. Op sommige dagen zat het zowel beneden als boven vol. Vooral met rokende mannen. Mannen in jurken die wij 'heerrooms' noemden en 'meneer Pastoor'. Hoe het ook zij, mannen die rookten en dronken. Boven uit een borrelglaasje, vanaf een uur of vijf, beneden uit theekopjes met een scheut jenever, de hele dag door. De jenever werd gehaald bij slijterij Berends op het Staringplein, of, als het niet anders kon bij Café Oranjeboombier. Er moest gedronken worden, want er moest veel vergeten worden. De oorlog was nog niet lang voorbij, Arnhem was nog in opbouw en de mens wil niet te lang stil blijven staan bij ellende. Sjaan hoorde bij beneden, ik hoorde bij boven;
En dat was een wereld van verschil. Al was het niet zo, het leek er op dat de oorlog beneden diepere wonden had geslagen dan boven.

(lees verder in 'Arnhem met een *scheve* blik')

Pentekening Molen Klarendal : Dick Caderius van Veen

Eind september 1944 verlaten 95.000 mensen gedwongen de stad Arnhem. Na de bevrijding mogen de vluchtelingen terug naar huis. In Arnhem aangekomen vindt men een verwoeste en geplunderde stad. De teruggekeerde inwoners bouwen een nieuwe stad op. Misschien juist wel omdat het historische Arnhem grotendeels is verwoest in het laatste oorlogsjaar, is de hunkering naar oude beelden en verhalen over Arnhem zo groot. 'Arnhem, met een *scheve blik*' is een weergave van een stad die vanaf de opbouw na de oorlog bezig is met het hervinden van een 'eigen smoel'. Gedurfd, humoristisch, pikant, tikje ordinair, maar altijd in onvervalst Algemeen Beschaafd Arnhems en met een flinke zweem nostalgie. Schetsen en verhalen zijn van hedendaagse Arnhemse auteurs die met een '*scheve blik*' kijken naar het ontstaan van het moderne Arnhem.

Met de originele pentekeningen van Dick Caderius van Veen en de gedichten van stadsdichter Jesse Laport wordt de ziel van Arnhem blootgelegd.

Gehoord:

'Voor de Arnhemmer een warm thuiskomen.'

'Voor de niet-Arnhemmer een unieke manier om kennis te maken met het wezen van de stad en zijn bewoners.'

Met medewerking van de Arnhemse kunstenaars:

Dick Caderius van Veen (pentekeningen) - Jesse Laport (gedichten)

Verhalen van: Peter Boel - Ton van Eck - Femmy Fijten -

Marjolein Kats - Mathilde Lentjes - Guy de Vries

www.nieuwedruk.nl

Voor meer informatie over het boekje: [**klik hier**](#)

Voor bestellen [**klik hier**](#) of mail naar [**pr@nieuwedruk.nl**](mailto:pr@nieuwedruk.nl)

Nieuwe Druk

Uitgeverij Nieuwe Druk, Prümelaan 49, 6824 HR Arnhem

[**www.nieuwedruk.nl**](http://www.nieuwedruk.nl)